

یک سال تا نویسندگی شدن

فنون نویسندگی در ۱۲ درس

سوزان م. تیبرگین

امین زاهدی مطلق

www.ketab.ir

- سرشناسه: تیرگین، سوزان م. Susan M. Tiberghien. ۱۹۳۴ - م.
- عنوان و نام پدیدآور: یکسال تا نویسنده شدن: فنون نویسندگی در ۱۲ درس. سوزان م. تیرگین، [مترجم] امین زاهدی مطلق؛ ویراستار لیلا جلیلی.
- مشخصات نشر: تهران، عصر داستان، ۱۳۹۶.
- مشخصات ظاهری: ۳۰۴ ص؛ ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.
- فروست: گام به گام تا داستان نویسی حرفه‌ای/ زیر نظر حبیب یوسف‌زاده، محمدعلی قربانی؛ ۴.
- شابک: دوره ۶-۱۹-۶۹۷۰-۶۰۰-۹۷۸؛ ۲۳۰۰۰۰ ریال؛ ۶۷۰-۶۰۰-۹۷۸.
- وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا

- یادداشت: عنوان اصلی: One Year to a Writing Life: Twelve Lessons to Deepen Every Writer's Art and Craft, 2007.

- موضوع: داستان نویسی
- موضوع: Fiction- Authorship
- موضوع: نویسندگی خلاق
- موضوع: Creative Writing
- شناسه: فزود: زاهدی مطلق، امین، ۱۳۷۴، مترجم.
- شماره: ۱۳۴۴: یوسف‌زاده، حبیب، ۱۳۴۴-
- شناسه: خزوده: قربانی، محمدعلی، ۱۳۵۰-
- رده‌بندی کنگره: ۶-۱۹-۶۹۷۰/ PN۱۴۷
- رده‌بندی دیویی: ۸۰۸/۰
- شماره کتابشناختی ملی: ۴۶۸۰۶

یکسال تا نویسنده شدن

گام به گام تا داستان نویسی حرفه‌ای -

سوزان م. تیرگین

امین زاهدی مطلق

دبیر مجموعه: حبیب یوسف‌زاده

ویراستار: لیلا جلیلی

طراح جلد: ایمان اوجیان

صفحه‌آرا: الهام الیکایی

ناشر: عصر داستان

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۰۰۰

شابک: ۶۷۰-۶۰۰-۹۷۸

شابک دوره: ۶-۱۹-۶۹۷۰-۶۰۰-۹۷۸

قیمت: ۲۳۰۰۰۰ ریال

تهران. بلوار کریمخان زند. خیابان سنایی. کوچه اعرابی (۵) شماره ۶

<http://www.adabiatirani.com>

۰۲۱-۸۸۳۰۰۸۲۴

کلیه حقوق چاپ و نشر و ترجمه در قالب‌های مختلف کاغذی، الکترونیکی و ... برای

بنیاد شعر و ادبیات داستانی ایرانیان محفوظ است.

۹	سر آغاز.....
۱۳	مقدمه نویسنده.....
۲۱	درس اول.....
۴۱	درس دوم.....
۷۱	درس سوم.....
۹۹	درس چهارم.....
۱۳۱	درس پنجم.....
۱۵۱	درس ششم.....
۱۷۱	درس هفتم.....
۱۹۷	درس هشتم.....
۲۰۷	درس نهم.....
۲۳۱	درس دهم.....
۲۵۷	درس یازدهم.....
۲۸۱	درس دوازدهم.....
۳۰۱	درباره نویسنده.....

همواره در دور دربره داستان نویسی رایج بوده است. گروهی معتقدند، نویسندگی قابلیت ذاتی است و باید در جوهره یک فرد وجود داشته باشد. گروهی نیز عقیده دارند، فراگیری اصول نوشتن چندان سخت تر از فراگیری سایر هنرها، از جمله نویسندگی نیست. همان طور که یک هنرجوی موسیقی بعد از ممارست کافی به نوازنده ای چیره دست بدل می شود، در نویسندگی نیز می توان با کمال تلاش و تبحر در مجموعه ای از شیگردها به سطح قابل قبولی از توانایی در نوشتن دست یافت. از طرفی داستان های پرمایه و غنی می توانند برای احیای خود در نقش شبیه ساز زندگی ظاهر شوند و با ارائه تجارب زندگی و ایجاد لحظه روحی، در اعتلای شخصیت و رشد عقلی و عاطفی آن ها بسیار تأثیر گذار باشند. واقعیت این است که هر فردی با هر درجه از استعداد، بهره ای از خلاقیت و قریحه نویسندگی دارد. اگرچه باید اذعان کرد همان طور که در عالم موسیقی هر نوازنده ای بتهوون و موتزارت نمی شود، در عالم نوشتن نیز نباید انتظار داشت که افراد بعد از گذراندن یک دوره یا مطالعه چند کتاب، تولستوی و همینگوی از آب دربیایند و شاهکار خلق

کنند. اما باید توجه نمود که هر قدر بیشتر بر طبل نوشتن بکوبیم و زمینه را برای اعتلای این هنر مهیا سازیم، احتمال بروز استعدادهای برتر نیز بیشتر می‌شود. به عبارت دیگر، همانند بلورهای نبات که در محیط اشباع شده شکل می‌گیرند، استعدادها نیز برای شکوفایی بهتر نیازمند محیط مناسب هستند.

از این رو بنیاد شعر و ادبیات داستانی ایرانیان، به عنوان نهاد مروج ادبیات داستانی بر خود فرض می‌داند به هر نحو ممکن به ترویج ادبیات داستانی این هنر راهبردی در عصر حاضر اقدام کند. زیرا باور دارد که حضور یک ملت در عرصه‌های بین‌المللی و تأثیرگذاری‌اش در افکار عمومی جهان پس از هر چیز متکی به هنر و در رأس آن‌ها ادبیات داستانی است. پر واضح است که یکی از اقدامات مؤثر برای تحقق این امر خطیر، تولید منابع آزرش جذاب و تأثیرگذار است. همچنین بر کسی پوشیده نیست که به تدریج تحول دیدگاه بشر نسبت به روان‌شناسی یادگیری، شیوه‌های آموزش نیز به تدریج دستخوش تحول شده و اغلب تلاش می‌شود مواد آموزشی انطباق بیشتری با کارکرد ذهن داشته باشند و آخرین یافته‌های علمی و روان‌شناسی در آن‌ها لحاظ گردد. از همین روست که امروزه مفاهیم «هوش‌های چندگانه»، «یادگیری مشارکتی»، «یادگیری معکوس» از بحث‌های داغ علوم تربیتی و شناختی هستند. با این ملاحظه اگر کمی در منابعی که تاکنون در باب مهارت نویسنده‌گی تألیف و ترجمه شده بحث کنیم، می‌بینیم که اغلب آن‌ها بر شیوه‌های سنتی متکلم وحده و القای مفاهیم از بالا به پایین متکی هستند. بنابراین شرایط امروز ایجاب می‌کند منابعی مبتنی بر دیدگاه‌های نو و به اصطلاح «به‌روز شده» تدارک ببینیم.

مجموعه «گام‌به‌گام تا داستان‌نویسی حرفه‌ای» تلاشی در این مسیر است. این آثار اغلب رویکردی عملی و مبتنی بر تعامل و تمرین دارند. پدیدآورندگان آن‌ها سعی کرده‌اند مخاطبان خویش را فراتر از تعاریف و

توصیه‌های کلامی رایج، به‌طور عملی با هنر داستان‌نویسی درگیر نمایند. از این‌رو مطالعه هر کدام از این کتاب‌ها می‌تواند نقطه شروعی جذاب و برانگیزاننده برای هنرجویان داستان‌نویسی و دست‌مایه و منبعی قابل اتکا برای استادان باشد. امید است پیش‌کسوتان عرصه ادبیات داستانی و آشنایان طریق با نقد و نظرهای دلسوزانه و سازنده خود یار و یاور پدیدآورندگان این مجموعه در گام‌های بعدی باشند.

لازم است در این فرصت از زحمات دوست عزیزمان جناب آقای حبیب یوسف‌زاده، دبیر علمی این مجموعه، و دیگر همکارشان جناب آقای محمدعلی قربانی سپاسگزاری کنم؛ چه این کار بدون تلاش مجدانه ایشان به ثمر نمی‌رسید.

مهدی قزلی

مدیرعامل بنیاد شعر و ادبیات داستانی ایرانیان

اگر از نویسندگان بخواهید زندگی نویسنده‌گی را تعریف کنند، پاسخ‌های زیادی خواهید شنید. آنی دیلارد می‌گوید: «زندگی نویسنده‌گی آزادترین شکل زندگی است.» جولیا کامرون می‌گوید: «زندگی نویسنده‌گی یک زندگی آسان است.» زندگی نویسنده‌گی برای استفن کینگ «گوشه‌ای روشن و دنج» است. نویسندگان مختلف از ویلیام استرانگ پسر گرفته تا برندا یولند و جان گاردنر، توصیه‌هایی به علاقه‌مندان نویسنده‌گی کرده‌اند که همه بی‌نگین یک حقیقت بنیادی هستند: زندگی نویسنده‌گی یکی زندگی خلاق است. این کتاب شما را دعوت می‌کند وارد مسیر نویسنده‌گی شوید و اگر به همین در مسیر هستید، برایتان هم‌سفری الهام‌بخش و آموزنده خواهد بود.

زندگی نویسنده‌گی من صبح زود با صدای پرندگان آغاز می‌شود و تا هنگام غروب ادامه می‌یابد. این زندگی آن قدر آهسته سپری می‌شود که می‌توانم تک‌تک لحظه‌ها را لمس کنم. من در پنجاه سالگی وارد این مسیر شدم. قبل از آن نامه‌های مختلف و مقالات و یادداشت‌های زیادی می‌نوشتم اما به خودم به چشم یک نویسنده نگاه نمی‌کردم. وقتی دریافتم که دوست دارم نویسنده شوم، خلأ درونم با خلاقیتی تازه و ناب

پیر شد. دوباره شروع کردم به یادداشت کردن رویاهایم و نوشتن داستان‌های کوتاه. در پنجاهمین سالگرد تولدم برای اولین بار به یک کارگاه آموزش نویسندگی رفتم و در آنجا با ایملی کلمپیت، شاعر معروف، آشنا شدم. او در شصت سالگی برای اولین بار تدریس می‌کرد. ما خیلی زود با هم دوستان صمیمی شدیم و از شگفتی دشت‌های پوشیده از گل آهار و مرغ‌های ماهی‌خوار حرف زدیم. او مرا به نوشته‌هایم امیدوار کرد. سر من به نوشتن داستان‌های کوتاه و چاپ مقاله در نشریات مختلف کردم. یک زندگی نویسندگی را آغاز کردم. حالا رنگ‌ها در نظرم درخشان‌تر و سداها پرتین‌تر شده بود و زندگی برایم جلوه تازه‌ای پیدا کرده بود.

کم‌کم از نوشته‌های کوتاه به نوشتن آثار طولانی‌تر رو آوردم و نوشته‌هایم را به صورت چند کتاب، بروشور، دادم؛ یکی درباره رؤیاهایم، یکی درباره راز و نیاز و دیگری درباره انتزاعات فرهنگی‌ها. وقتی وارد زندگی نویسندگی شدم، آن زندگی را با وجود من درآمیخت. به نظرم طبیعی‌ترین کار این بود که این زندگی را با دیگران شریک شوم. از این رو شروع کردم به تدریس در کارگاه‌های آموزشی در اروپا و سراسر آمریکا - در مراکز نویسندگان، در همایش‌های ادبی بین‌المللی نویسندگی زنان، در مؤسسات کارل گوستاو یونگ و شهر زنو - رئیس، جایی که زندگی می‌کنم.

کتاب «یک سال تا زندگی نویسندگی» شامل دوازده کارگاه آموزشی و حاصل بیش از پانزده سال تدریس است. این درس‌ها آمیزه‌ای از انگیزش و آموزش هستند. من اعتقاد دارم نویسندگی یک شیوه زندگی و عادت است. کسی که می‌نویسد یعنی به نوشتن عادت کرده است. «عادت» به معنی کار روزمره و مداوم.

یک زندگی نویسندگی از یگانه منبع خلاقیتی که در وجود همه ماست سرچشمه می‌گیرد. همان منبعی که در همه مذاهب و ادیان وجود دارد. برای من، این منبع الهام بخش خداست. پس از اتصال به این منبع است که می‌توانیم به تقلید از خالق هستی در حد خودمان دست به خلاقیت بزنیم. اگر چاه کور شده باشد، آبی از آن نخواهد جوشید. اما اگر چیزهایی را که جلوی راه را بسته‌اند کنار بزنیم، خلاقیتمان سرریز و به ابرافیانمان سرایت خواهد کرد.

دوین مؤلفه این درس‌ها یعنی آموزش، به خاطر اعتقاد من به فرایند نویسندگی است. من جمله‌ای را که خوب بیان شده و یک تصویر زنده را نشان بدهد، دیالوگی را که اسراری را با خواننده در میان بگذارد یا برگی از نوشته را به ذهن بماند و به دل بنشیند تحسین می‌کنم. اگر بخواهیم ببینیم چگونه چنین کاری انجام می‌شود، باید مهارت‌های نویسندگی‌مان را تقویت کنیم و به درکی عمیق‌تر از خودمان و جهان اطراف برسیم. باید همچون سرمندان عمل کنیم.

انگیزش و آموزش هر دو از طریق مطالعه و تفکر مداوم حاصل می‌شود. یک بار در یکی از همایش‌های نویسندگان از ایمی کلمپیت پرسیدند: «مهمترین نیاز یک نویسنده چیست؟» او پاسخ داد: «اطلاع از پیشینیان.» ما بر شانه‌های پیشینیان قدم می‌گذاریم. نویسندگان جدید از دل صدها سال اندیشه، تفکر، ریشه‌های کهن داستان‌نویسی و قیاس‌ها به وجود می‌آیند.

به این ترتیب بنیان کتاب «یک سال تا زندگی نویسندگی» ترکیبی از انگیزش و آموزش است. هر فصل شامل نمونه‌هایی از آثاری است که در طول قرن‌ها پدید آمده‌اند و البته بیشترشان از نوشته‌های معاصر برگرفته شده‌اند. این نمونه‌ها نشان می‌دهند که نویسندگان گوناگون چگونه با ظرافت و مهارت نوشته‌ای را خلق و نگاهشان را به جهانیان

عرضه می‌کنند. در این درس‌ها از افلاطون، آگوستین قدیس، مونتانی، ویرجینا وولف، برندا یولند، ادواردو گالینیو، آنی دیلارد، تری تمپست ویلیامز، اورهان پاموک و بسیاری دیگر خواهید آموخت. هم‌چنین تمرین‌هایی در درس‌ها وجود دارد که به شما در نوشتن قطعات کوتاه کمک می‌کند و راه‌هایی را برای تقویت مهارت نویسندگی نشانتان می‌دهد.

می‌توانید کتاب را بدون زمان‌بندی خاص و هر وقت خواستید مطالعه کنید. مدت پیش‌نهاد شده در این کتاب یعنی دوازده ماه را می‌توانید به اختیار خودتان تغییر دهید و درس‌ها را مانند جلسات کارگاه‌های آموزشی دنبال کنید. یعنی دو ساعت برای هر درس، همراه با تمرین‌های آن. ساختار این کتاب به صورت درس‌های ماهانه طراحی شده است. اما شما می‌توانید سریع‌تر پیش بروید و زمان کمتری را به آن اختصاص دهید. یا برعکس، به مثال‌ها و نکات آموختنی بازگردید، کتاب‌های معرفی شده را بخوانید و زمان بیشتری را صرف تمرین‌ها نمایید. گرچه هر درس بر پایه درس‌های قبلی طرح شده، می‌توانید آن‌ها را با ترتیبی متفاوت که با زندگی نویسندگی شما جورتر است بخوانید.

راه دیگر برای استفاده از این کتاب، شرکت در گروه‌ها یا تدریس در کلاس‌های نویسندگی است. گروه‌های نویسندگی واقعاً بارزترین دستاوردی است که با او به نویسندگی بپردازید نیز همین‌طور. گاهی نوشتن احساس دلتنگی و تنهایی ایجاد می‌کند و از ته دل دوست دارید نویسنده دیگری در کنارتان باشد یا از شور و حال نویسندگی در یک گروه بهره‌مند شوید. اگر گروه داستان‌نویسی پیدا نمی‌کنید، خودتان یک گروه بسازید. از چند دوست بخواهید به منزلتان بیایند و با هم به نویسندگی بپردازید یا یک دوست نویسنده پیدا کنید. با هم درس‌های کتاب را دنبال کنید، مثال‌ها را بخوانید و تمرین‌ها را انجام دهید. سپس کارتان را به یکدیگر نشان

دهید، به سخنان همدیگر گوش کنید و از یکدیگر بیاموزید. قدر این فرصت و توجهی را که به هم می‌کنید بدانید.

این دوره با طبیعی‌ترین راه ورود به زندگی نویسندگی یعنی روزنویسی یا نوشتن یادداشت‌های روزانه آغاز می‌شود. وقتی هر روز اندکی می‌نویسید، نوشتن به عادت روزانه تبدیل می‌شود. پس از آن به سراغ درس دوم یعنی مقالات شخصی می‌روید که شیوه‌ای بدیع در نوشتن متون غیرداستانی است و دیدگاه نویسنده‌ها را منعکس می‌کند. مقالات شخصی در درس سوم به شکل «نظرنامه‌ها و سفرنامه‌ها» در می‌یابند. هم‌چنین می‌توانید پس از روزنویسی به مطالعه درباره داستان‌نویسی در درس چهارم بپردازید که در آن روی داستان خیلی کوتاه تمرکز ویژه‌ای می‌شود.

درس پنجم یعنی رؤیاها و نویسندگی، شما را ترغیب به کنکاش در اعماق وجودتان می‌کند. رؤیاها از دیرباز دریچه‌ای برای بسیاری از نویسندگان بوده است. این درس شما را راهنمایی می‌کند از رویاهایتان بنویسید و خلاقیتتان را عمیق‌تر کنید. به دنبال آن درس ششم یعنی دیالوگ آمده است، مهارتی دشوار که وقتی به درستی مورد استفاده قرار گیرد خواننده را بلافاصله به داخل متن و صحنه «تان» می‌کشد. بعد از آن در درس هفتم، قصه‌های عامیانه، قصه‌های جن جنوری و قصه‌های امروزی، درس‌های مربوط به داستان‌گویی، رؤیاها، دیالوگ را در هم می‌تنید و قصه‌های تازه‌ای می‌سازید. درس هشتم، نشر نامه و شعر منشور را مورد بحث قرار می‌دهد و شما را ترغیب می‌کند به عرب‌آهنگ، تصویرسازی و ایجاز در داستان توجه کنید.

درس نهم، شما را با نوعی کیمیاگری آشنا می‌کند تا تجربیات زندگی را جلا دهید و به طلای درون دست یابید. درس دهم یاد می‌دهد که چگونه قطعات مختلف نوشته‌هایتان را مانند کاشی کاری در کنار هم

بچینید و از آن‌ها یک شرح حال پدید آورید. این الگوی کاشی کاری را می‌توان در نوشتن آثار داستانی نیز به کار گرفت. درس یازدهم یعنی بازنویسی، عنصری ضروری در خوب نوشتن را معرفی و شما را راهنمایی می‌کند تا نوشته‌هایتان را بازبینی کنید. در نهایت، درس دوازدهم، نویسندگی را به عنوان راهی برای یافتن مرکز وجودتان که گوهر حقیقی شماست معرفی می‌کند.

کارا، نوستاو یونگ در کتاب «خاطرات، رؤیاها و افکار» رؤیایی را که در دوران کودکی داشته است وصف می‌کند: «شب هنگام در جایی ناآشنا بودم و داشتم آهسته و به سختی در بادی شدید پیش می‌رفتم. مه غلیظ همه جا را فرا گرفته بود. دست‌هایم را پیاله کرده بودم و نوری کوچک را نگه داشته بودم که هر آن ممکن بود از دستم فرار کند. همه چیز به این بستگی داشت که برای آن نور کوچک را روشن نگاه دارم...» این نوری است که در وجود همه ما است، نوری که با خودمان به این دنیا می‌آوریم. «یک سال تا زندگی نویسنده‌گی شما را به سوی این نور هدایت می‌کند تا به مدد واژه‌ها حاملی برای آن در جهان باشید.